

Дитина в сучасному соціально-педагогічному просторі

Віртуальна виставка
до Всесвітнього дня дитини

2017

Кожна людина завжди чиясь дитина.

П. Бомарше

Сучасному поколінню випало зростати у складний, неспокійний час. Щоб діти не втратили довіру до світу, ми, дорослі, повинні оберігати й плекати ДИТИНСТВО.

Для цього педагоги, психологи й батьки мають осмислити феномен ДИТИНСТВА на якісно новому рівні, усвідомити його вагу і свою роль у становленні юного покоління.

Зміст віртуальної виставки

Розділ 1.

Спочатку любити, а потім – учити

Розділ 2.

Світ очима дитини

Розділ 3.

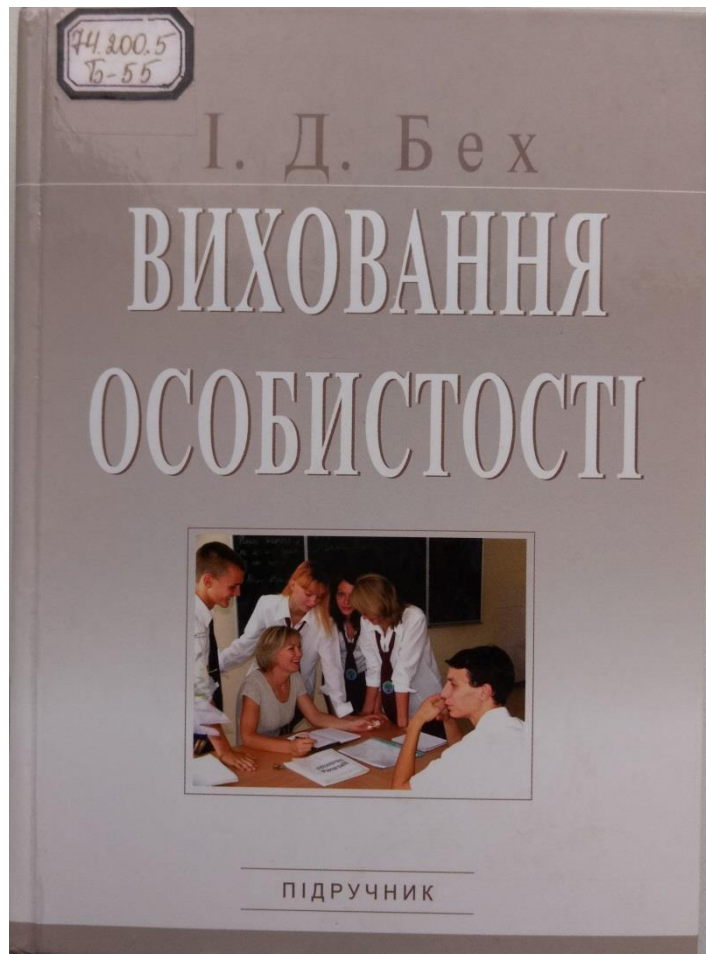
Бібліографічний список літератури

Природа хоче, щоб діти були дітьми, перш ніж бути
дорослими.
Ж.-Ж. Руссо

Розділ 1. Спочатку любити, а потім – учити.

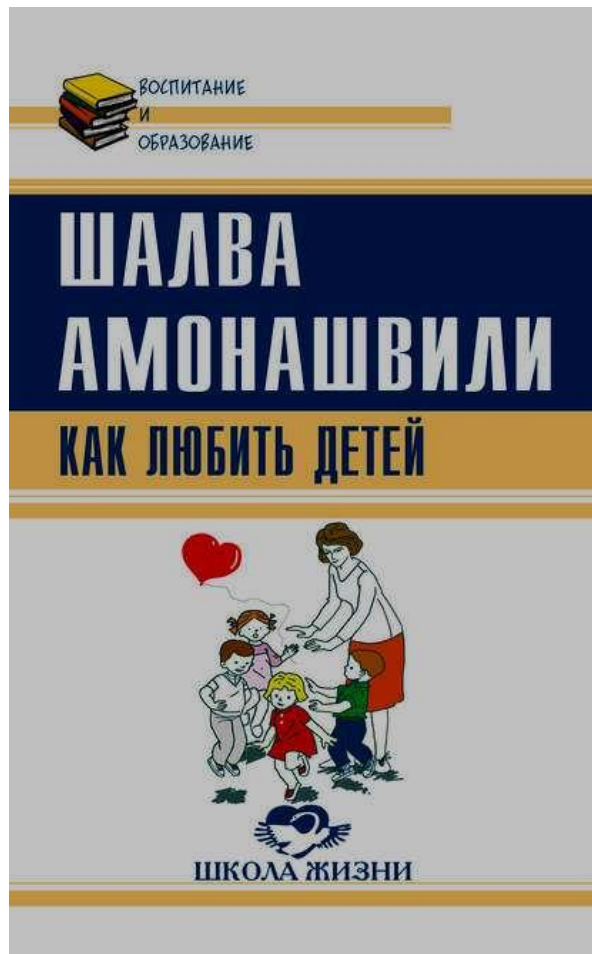
Література даного розділу висвітлює проблему знання дитини в освітньому просторі навчального закладу, рекомендовано майбутнім педагогам та вчителям.

Бевз І. Д. Виховання особистості : підруч. / І. Д. Бевз. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.

- На основі авторської теорії особистісно орієнтованого виховання розкрито сутність виховного процесу як сходження особистості до морально-духовних цінностей. Особливу увагу приділено принципам втілення у виховний процес гуманістично спрямованої міжособистісної взаємодії педагога та вихованців, технологічним засадам її організації. Для студентів вищих навчальних закладів.

Амонашвили Ш. Как любить детей [Электронный ресурс] / Шалва Амонашвили. – М. : Амрита-Русь, 2017. – 140 с. – Режим доступа: <http://iknigi.net/avtor-shalva-amonashvili/133166-kak-lyubit-detey-opyt-samoanaliza-shalva-amonashvili.html> (дата звернения: 07.11.2017). – Назва з екрана.

- «Я понял, что детей надо любить не только красиво, но с чувством глубокой ответственности за их будущее, их надо любить всей своей жизнью, надо любить постоянно. А это значит – заботиться о них, о каждом из них, не услаждать их байками о «светлом будущем», а вдохнуть в них мужество бороться против тьмы, учить их самим стоять, облагораживать жизнь для себя и для других и защитить ее». Таков вывод автора книги, который сделал попытку осмыслить свою богатую педагогическую жизнь с целью проследить за зарождением и становлением в нём любви к детям.

Бех І. Дорослий і дитина: оптимізація особистісно-розвивального впливу / І. Бех // Дошкільне виховання. – 2010. – № 5. – С. 2–4.

- В статті розглядаються правила моральної педагогіки, а саме: використання впливу значущого дорослого як творчої особистості для засвоєння дитиною моральних цінностей; використання виховної сили “логіко-почуттєвого маятника”; використання внутрішньо особистісного уособлення у виховному процесі; спонукання дитини до морально-духовного уподібнення; формування у вихованців морально здорового способу мислення.

Біла І. Повернімо дитині дитинство! / І. Біла // Дошкільне виховання. – 2013. – № 7. – С. 17–18.

До сервісів конференції

Дитинство: проблеми та дискусійні теми

ПОВЕРНІМО ДИТИНІ ДИТИНСТВО!

Ірина БІЛА,
доктор психологічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАН України

Про особливості сучасної дошкільної, творчої організації творчої діяльності, часті випадки неграмотності повідомля, що присутні наші читачі. Випуск у Дискусійному клубі "ДБ" №4 за 1.5.6 цього року. Обговорення триває. У цьому номері до розмови придуться доктор психології. Вона висловить свої думки і пропонує перевірені власним досвідом "ключики" до дитячої душі. Без якої неможлива добровільна активна участь малюк в організованій діяльності.

завантаження дитини", педагогі не відносять припинити в процесі конкретної діяльності, зважаючи на до задоволення її психологічного інтересу.

За таким умов надручати — спільно діти, які можуть підтримувати свої дорослі, висловити думку, зацікавленість, відповідальність, як інші спостерігати, зацікавленість, на який дорослий інформація, яка не зрозуміла і не потрібна, складають історію, втрачаючи час, необхідний для фізичного і психічного розвитку. Так, **Важливо в дитинстві воля, активність, достатньо пасивна, безнадійність, невпевненість людей.** Це означає, що дитина? Звичайно, ні. А що ж можна цьому протиставити?

Тяжко сказати дорослим, що в професійному і педагогічному засобі не для позитиву, так і для фізичної проблеми дитини, а також спільного розвитку її талантів, сильних і чи не найбільшими проблемами не тільки у світі дитячого садка, а й у родині дитя. А як ж можна так вважати, якщо дитина не може поводити себе з емоціями, навчати дитину та інших, кожен раз із новими і триває, сім?

Дітями про заданий розвиток дитини не забувають, що найбільш важливою, найбільш важливою вимогою засоби в грі, а її інструментальна — кінцева. Чому від педагогів? "У нас на виставку часу навіть знайти предмет, коли там ще гришок, конструктори" і розумно, що це виконати втраченої предметні об'єкти, залучаються у процесі, побудовані, виставки.

Оскільки, виконуючи, якщо це який набрано тільки один — гра. Гра була й повільно в дитинстві над провідним видом діяльності, над час, якого формуються та розвиваються всі навички, форми мислення, мовні засоби, дозволяючи дитині, педагогічному і всі дитини, коли вони грають. Завдяючи грі на навчання, неможливо

обидвом ні природи, ні дитини — тільки собі самому. Люди, які виступають на матеріалі в дитинстві, граючи зграми в дорослому житті. Це, як дорослі і гра, багато і необхідний. Підприємство про саме найбільш які сьогодні — повільно навчати грі.

Важко дитині за грі і дитині за само і само, а може він повільно навчати. — це грі, педагогічний інтерес. Саме там можна відкрити себе, отримати задоволення, саме там формуються всі здібності, основні особливості, творчість, моральність, відповідальність, порядковий дисципліни в повільно житті.

Гра, в якій підтримується творче спілкування, спостереження, мислення, дослідження, — це і в мислі і творче педагогічне питання, і який дитина може бути задіяно та зацікавлено, що — це педагогічний інтерес, в найбільш повільно. Підприємство

Робота з дітьми в групі

Сьогодні дитини грають "Діти" — це люди дитини дитини, виконуючи, повільно

17

© "Дитинство", 2013, № 7

- Автор, доктор психології, пропонує перевірені власним досвідом "ключики" до дитячої душі, без яких неможлива добровільна активна участь малюк в організованій діяльності.

Кононко О. Цінність раннього дитинства для розвитку особистості / О. Кононко // Палітра педагога. – 2015. – № 5. – С. 3–6.

РАННІЙ ВІК

ЦІННІСТЬ РАННЬОГО ДИТИНСТВА ДЛЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Олена КОНОНКО, д-р психол. наук, професор,
зас. кафедри дошкільної освіти, НДУ імені М. Гоголя

Ранній вік — особливий період у житті дитини. У цей час відбувається стрімкий психічний і фізичний розвиток, формуються важливі складові особистості. Завдання дорослих — і батьків, і педагогів — забезпечити комфортні умови для повноцінного розвитку малюка, сприяти налагодженню його взаємин зі світом та відкриттю внутрішнього "Я". Подана стаття розкриває головні особливості особистісного зростання малят та умови ефективного взаємодії з ними.

СУЧАСНИЙ МАЛЮК — ЯКИЙ ВІН?

Сучасний малюк відрізняється від свого однолітка минулих десятиліть. Це "нова" дитина зі своїми особливостями, які важливо враховувати дорослим. Вона живе у світі, що швидко змінюється. Раніше маленька дитина розвивалася переважно в умовах малого соціуму вона перебуває у ситуації хаотичного потоку інформації, плінних умов життя, до яких нелегко пристосуватися. Малюк мало не від народження стикається із сучасними високими технологіями. Вони входять у його життя завдяки комп'ютеру, планшету, мобільному телефону, кухонному приладддю, інтерактивним іграшкам, рекламним роликам, персонажам мультяжів тощо. Ігнорувати це в жодному разі не можна.

Спробуємо намалювати схематичний портрет сучасної дитини на межі раннього й дошкільного віку, відзначивши і позитивні, й негативні характеристики.

Позитивні риси: допитливість, поінформованість, розкутість, схильність до свободи та незалежності, вимогливість, комунікабельність.

Негативні риси: імпульсивність, гіперактивність, тривожність, вездливність, плаксивість, дратівливість, агресивність, прагматичність.

Сучасні діти, вважають фахівці, за розвитком мислення, розумовими здібностями не виперсдають свій вік. Разом з тим простежується тенденція до зниження довільної уваги: нездатність малюків сконцентруватися на якомусь занятті впродовж певного часу, різкі переходи від однієї справи до іншої, часті відволікання. У багатьох дітей немає бажання зайняти себе чимось, вони швидко втрачають інтерес, починають нудьгувати.

Сюжетно-рольову гру поступово замінюють заняття зі смартфонами, планшетами, електронними іграшками.

Почастішали випадки затримки мовленнєвого розвитку, дедалі більше малюків потребують допомоги логопеда. Діти говорять багато, проте логано, нечітко вимовляючи слова. Поінформованість не сприяє істотному розширенню словника малюка. Здавалося б, він розмірковує, як дорослий, та водночас йому буває складно виконати елементарну мовленнєву інструкцію. Він — представник першого покоління "екранних дітей". Почує з екрана мовлення залишається для нього мало осмисленим набором чужих звуків. У поєднанні з браком емоційно-особистісного та емоційно-диалогового

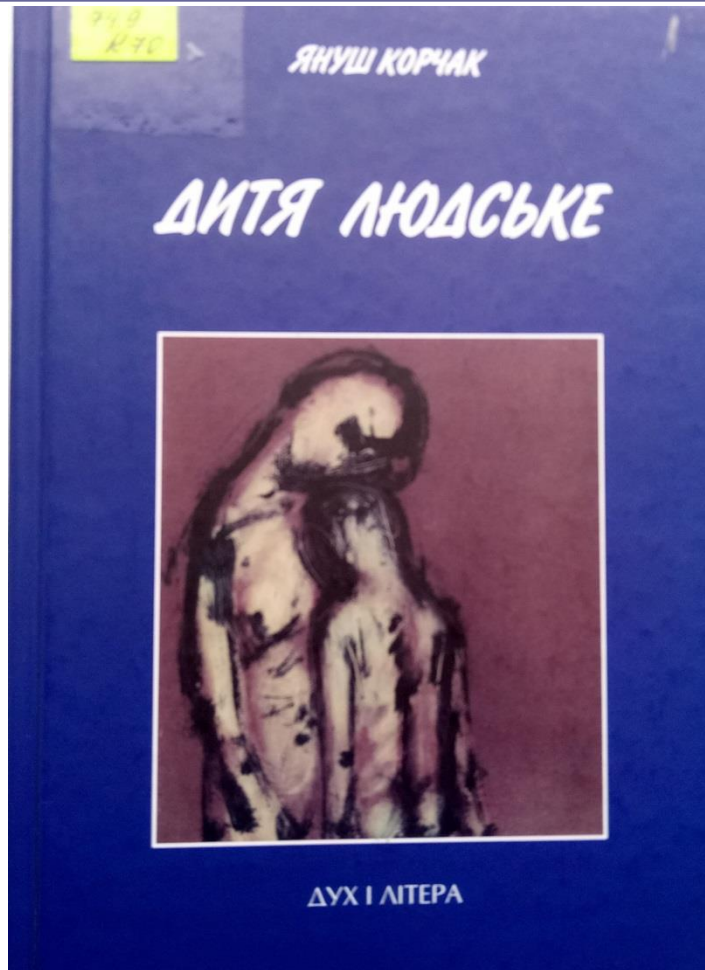

**Ранній вік — чудовий час життя!
Кожен день дарує відкриття.**
(Надіслала Вікторія Храпан,
ДНЗ № 115 "Золоті зернятка", м. Миколаїв)

ВСТІГНІТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ журнал на наступний рік! Індекс 40296

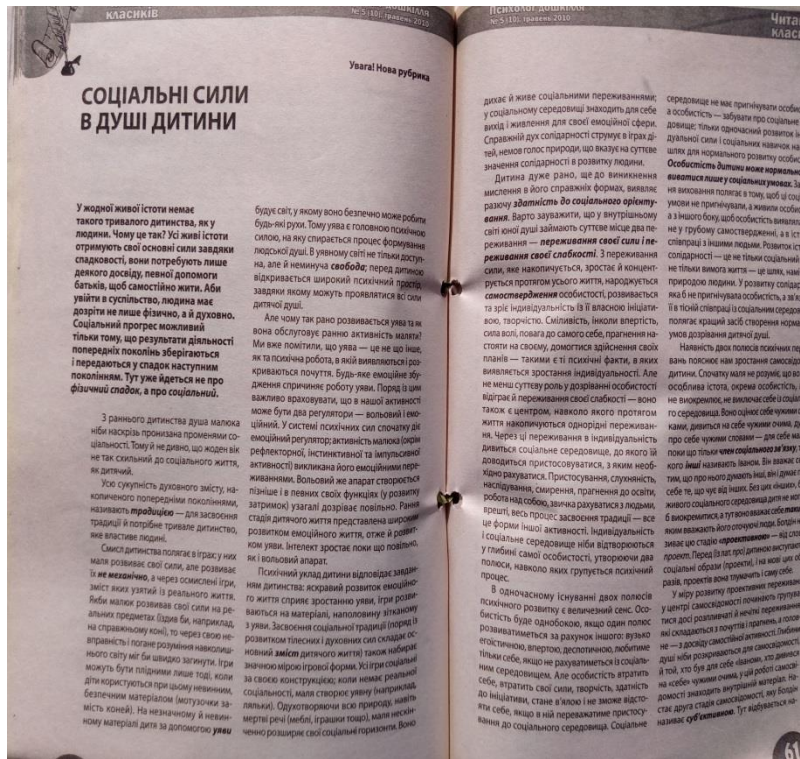
- Подана стаття розкриває головні особливості особистісного зростання малят та умови ефективного взаємодії з ними.

Корчак Я. Як любити дитину / Януш Корчак. Дитя людське: Вибр. твори / пер. з пол. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2007. – С. 7–260.

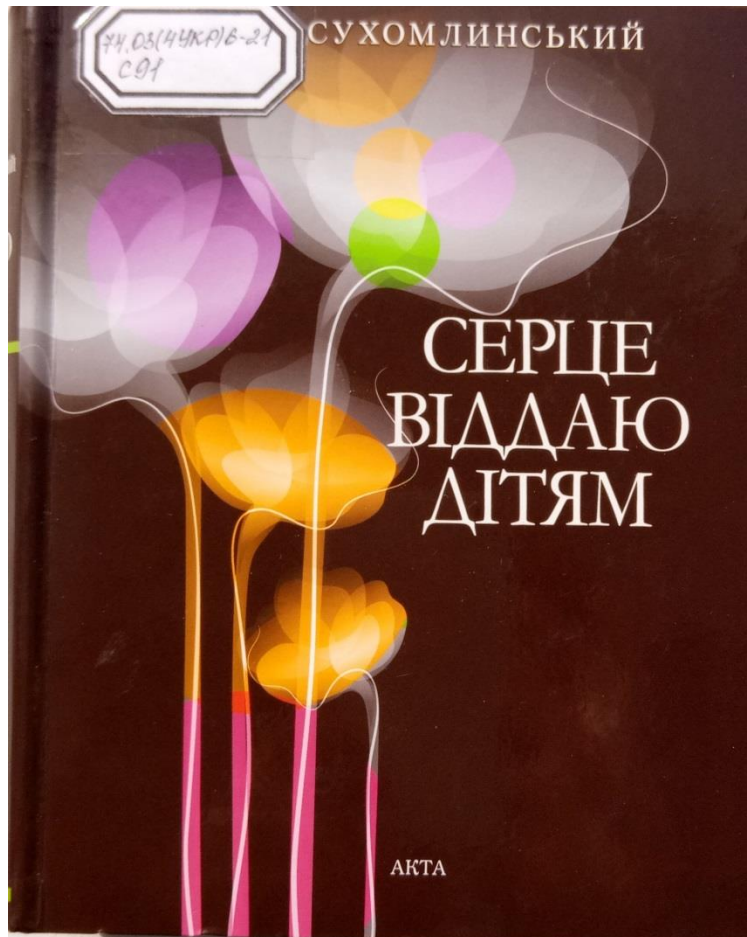
- “Книга польського письменника, педагога, лікаря адресована всім батькам, для яких виховання дітей – не буденна справа, а виважений, сповнений постійних пошуків та інтуїтивної мудрості життєвий вибір, процес. Це – своєрідна антитеза популярним виданням про виховання дітей із конкретними параметрами розвитку, медичними приписами і стійкими правилами”.
- Сидоренко Ю. О. Вічний заповіт любові (про книгу Я. Корчака “Як любити дитину”) / Ю.О.Сидоренко // Обдарована дитина. – 2014. – № 5. – С. 52–55.

Соціальні сили в душі дитини // Психолог дошкілля. — 2010. — № 5. — С. 60–62.

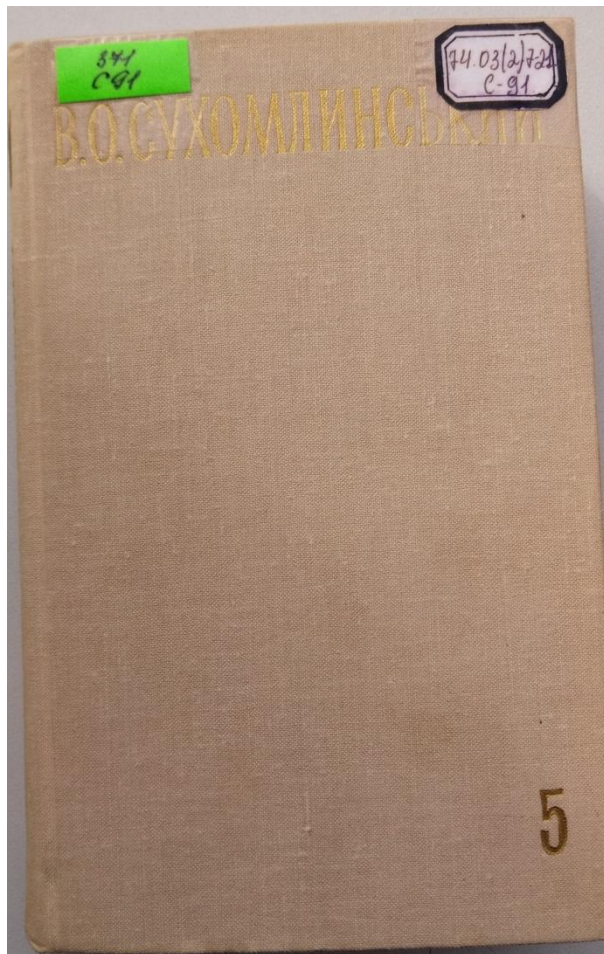
- У жодної живої істоти немає такого тривалого дитинства, як у людини. Чому це так? Усі живі істоти отримують свої основні сили завдяки спадковості, вони потребують лише деякого досвіду, певної допомоги батьків, щоб самостійно жити. Аби увійти в суспільство, людина має дозріти не лише фізично, а й духовно. Соціальний прогрес можливий тільки тому, що результати діяльності попередніх поколінь зберігаються і передаються у спадок наступним поколінням. Тут уже йдеться не про фізичний спадок, а про соціальний.

Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям : наук.-попул. вид. / В. О. Сухомлинський. – К. : Акта, 2012. – 537 с.

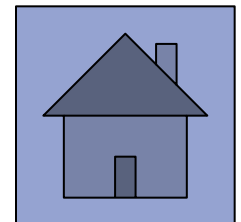

- Автор розповідає про виховання людини – від моменту, як та побачила світ, і до її громадянської зрілості. Червоною ниткою через весь твір проходить ідея становлення душевного стрижня Людини – її думок, переконань, почуттів, естетичних поглядів і смаків. Автор вчить, як виховати Щасливу Людину, як досягти того, щоб у нашому суспільстві не було жодної людської особистості з порожньою душею.

Сухомлинський В. О. Як любити дітей // Сухомлинський В. О. Вибр. твори: в 5-ти м. Т. 5. Статті / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1977. – С. 292–307.

- “Педагог без любові до дитини – це все одно, що співець без голосу, музикант без слуху, живописець без відчуття кольору. Любити дитину – це значить захищати її від того зла, яке ще оточує багатьох дітей у житті”.

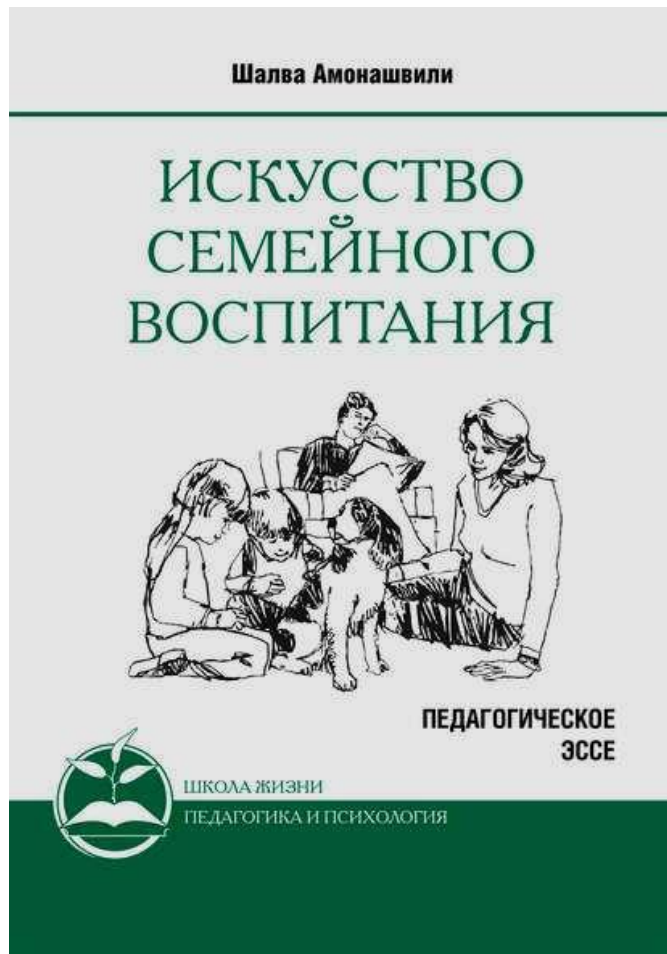
Дайте дитинству дозріти в дітях.

Д. Дідро

Розділ 2. Світ очима дитини

Інформація стане в пригоді батькам, та всім, кого цікавить процес виховання дітей.

Амонашвили Ш. Искусство семейного воспитания. Педагогическое эссе [Электронный ресурс] / Шалва Амонашвили. – М. : Litres, 2017. – 390 с. – Режим доступа: <https://www.litres.ru/shalva-amonashvili/iskusstvo-semeynogo-vospitaniya-pedagogicheskoe-esse/> (дата звернения: 07.11.2017). – Назва з екрана.

- Ребёнок – не аморфная масса, а существо, таящее в себе силы, равных которым не сыскать на всей нашей планете. Эта затаённая в ребёнке сила духа, разума и сердца, если её довести до совершенства, станет сверхсилой, способной преобразовывать, обогащать, украшать всё вокруг – и на Земле, и в Космосе, и в нём самом. Но суть в том и заключается, что какие бы силы не таились в ребёнке, сам он ничего не сможет в себе развить, не сможет даже встать на ноги, не говоря уже о возвышении до человека. Совершить чудо: сделать, воспитать, создать из него человека – серьёзная задача для мудрых, любящих взрослых, и в первую очередь для пап и мам.

Гиппенрейтер Ю. Б. Эти дети? Кто они? [Электронный ресурс] / Ю. Б. Гиппенрейтер. – [б.м.] : АСТ, 2014. – 122 с. – Режим доступа: http://loveread.ec/view_global.php?id=45956 (дата зверения: 01.11.2017). – Назва з экрана.

- Автор книги предлагает родителям осознанно выбирать стиль воспитания и общения с детьми. Удобный формат и небольшой объем сделают чтение легким и приятным.

Горбунова В. Виховання без нервування, або Як упоратися з упертюхами, ледарями, плаксіями, розбишаками, крикунами та хитрунами / Вікторія Горбунова. – Х. : Книжковий Клуб “Клуб Сімейного Дозвілля”, 2015. – 400 с.

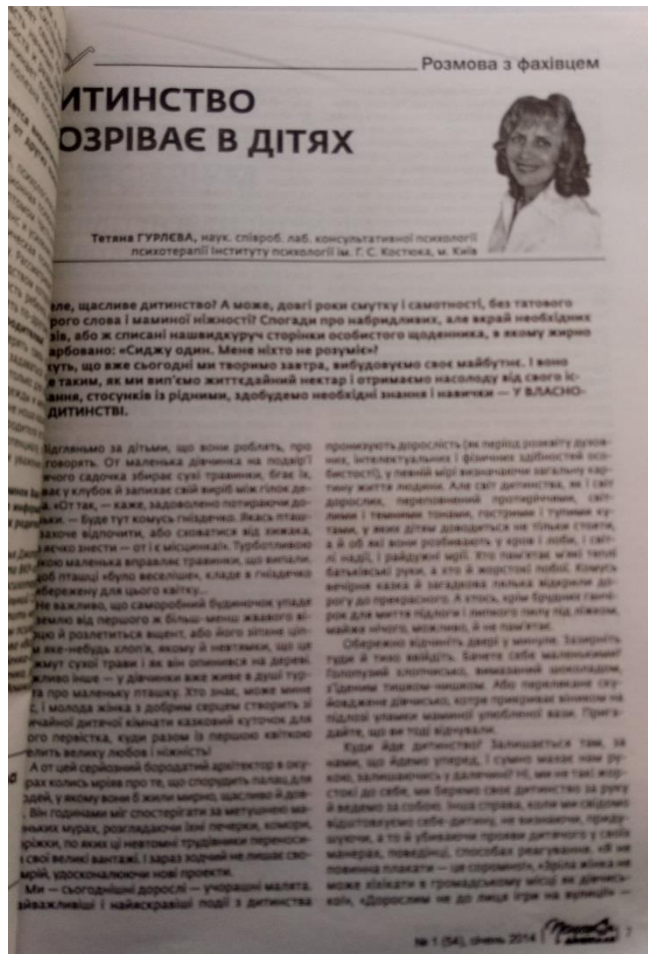
- Автор книги, письменниця та дипломований психолог із багаторічним досвідом, просто й зрозуміло розповідає про причини проблем у поведінці дітей та шляхи їх вирішення.

Грэй Д. Дети – с небес. Уроки воспитания [Электронный ресурс] / Джон Грэй. – София, 2009. – 384 с. – Режим доступа: <https://www.e-reading.club/book.php?book=17263>. – Назва з екрана (дата звернення: 01.10.2017).

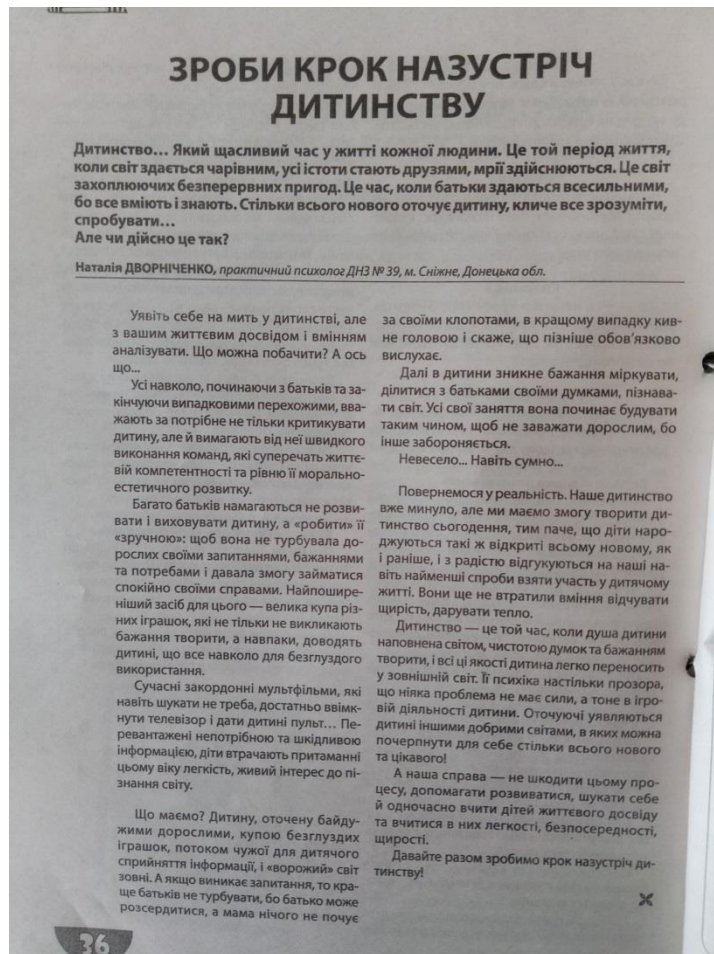
- Эта книга действительно поможет родителям в воспитании детей. Позитивное воспитание сделает детей успешными, способными справляться с любыми жизненными трудностями, избавит от чувства вины и страха, а родителей - по-настоящему счастливыми, позволив решить все проблемы, связанные с воспитанием детей в современном мире.

Гурлева Т. Дитинство дозріває в дітях / Т. Гурлева // Психолог дошкілля. – 2014. – № 1. – С. 7–9.

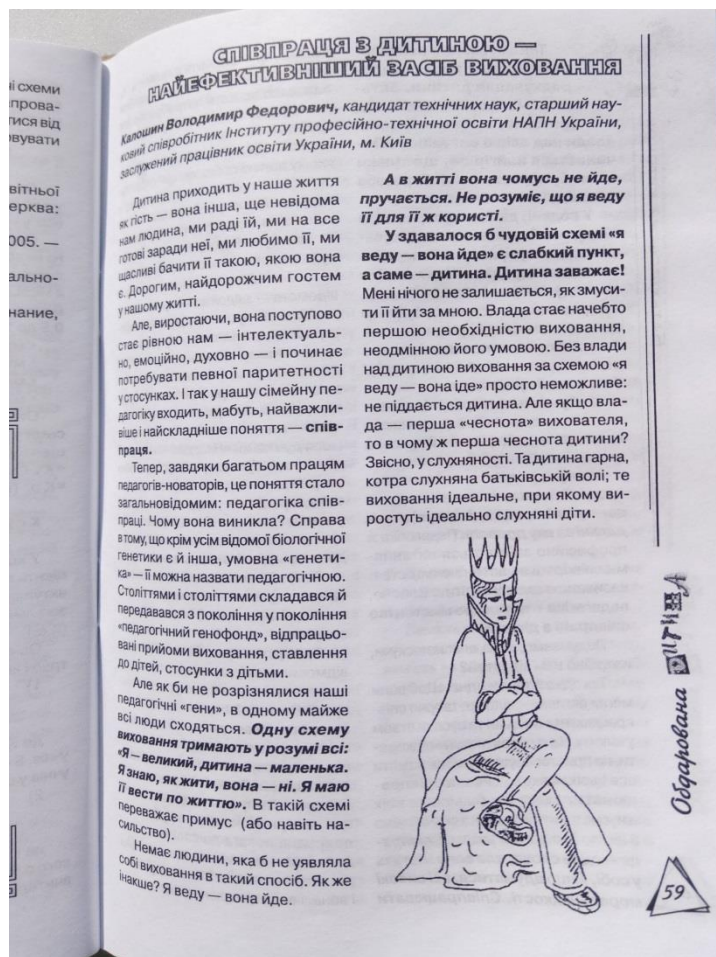
- Веселе, щасливе дитинство? А, може, довгі роки смутку і самотності, без татового доброго слова і маминої ніжності? Спогади про набридливих, але вкрай необхідних друзів, або ж списані нашвидкоруч сторінки особистого щоденника, в якому жирно викарбовано “сиджу один. Мене ніхто не розуміє?” Кажуть, що вже сьогодні ми творимо завтра, вибудовуємо своє майбутнє. І воно буде таким, якщо ми вип’ємо життєдайний нектар і отримаємо насолоду від свого існування, стосунків з рідними, здобудемо необхідні знання і навички — у власному дитинстві.

Дворніченко Н. Зроби крок назустріч дитинству / Н. Дворніченко // Психолог дошкілля. – 2012. – № 6. – С. 36.

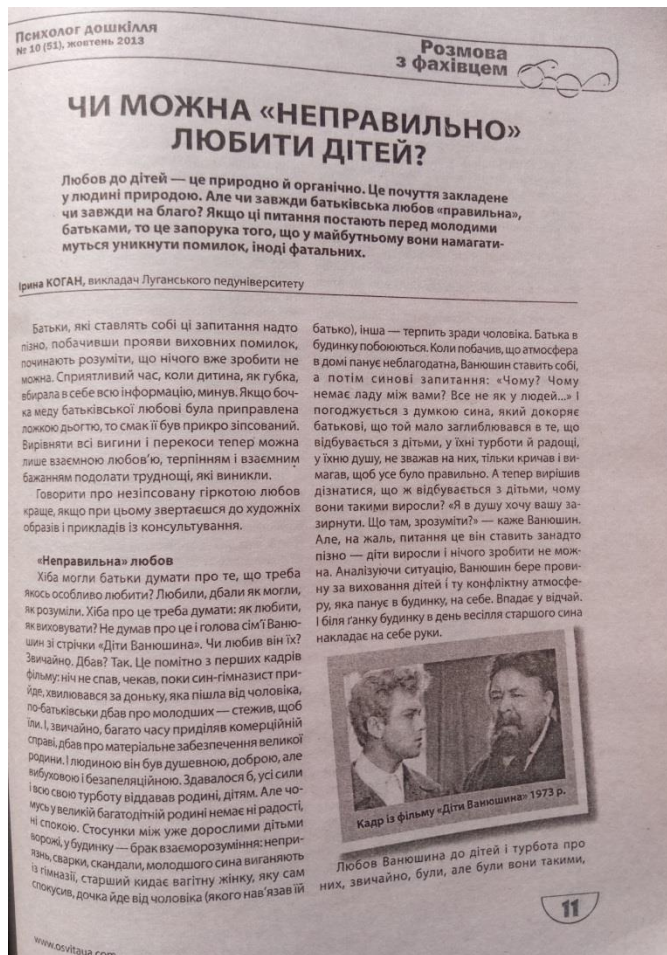
- Дитинство... Який щасливий час у житті кожної людини. Це той період життя, коли світ здається чарівним, усі істоти стають друзями, мрії здійснюються. Це світ захоплюючих безперервних пригод. Це час, коли батьки здаються всесильними, бо все вміють і знають. Стільки всього нового оточує дитину, кличе все зрозуміти, спробувати... Але чи дійсно це так?

Калошин В. Ф. Співпраця з дитиною – найефективніший засіб виховання / В. Ф. Калошин // Обдарована дитина. – 2014. – № 9. – С. 59–64 ; № 10. – С. 51–57.

- Дитина приходить в наше життя як гість – вона інша, ще невідома нам людина, ми раді їй, ми любимо її. Але, виростаючи, вона поступово стає рівно нам – інтелектуально, емоційно, духовно – і починає потребувати певної паритетності у стосунках, і так у нашу сімейну педагогіку входить, мабуть, найважливіше і найскладніше поняття – співпраця.

Коган І. Чи можна “неправильно” любити дітей? / І. Коган // Психолог дошкілля. – 2013. – № 10. – С. 11 – 14.

- Любов до дітей це природно й органічно. Це почуття закладене у людині природою, але чи завжди батьківська любов “правильна”, чи завжди на благо? Якщо ці питання постають перед молодими батьками, то це запорука того, що у майбутньому вони намагатимуться уникнути помилок, іноді фатальних.

Ладивір С. Родинні джерела духовності / С. Ладивір // Дошкільне виховання. – 2012. – № 5. – С. 9–13.

Андрійчук провела

РОДИННІ ДЖЕРЕЛА ДУХОВНОСТІ

Дашкілля дитинства вважається "золотим віком" у становленні людини. Отже, дуже важливо використати цей сприятливий період для того, щоб закласти надійне підґрунтя для формування фундаментальних рис характеру особистості, що розвивається. Які людські цінності треба прищепити дитині змалку? Яка роль сім'ї, родинних традицій у цьому? Якими мають бути стосунки між батьками та дітьми, щоб сприяти гармонійному розвитку малюка? На ці доленосні запитання відповідає **Світлана ЛАДИВІР, канд. психол. наук, провідний науковий співробітник лабораторії психології дошкільного Інституту психології ім. Г. Костюка НАПН України.**

ДИТИНА — ОРГАНІЧНА ЧАСТИНА ЄДИНОГО БУТТЯ

Своє ставлення до себе і світу особистість визначає в таких одначних категоріях, як "мати" і "бути" — цих двох видах самовизначення у загальній структурі особистості. Орієнтація на вічні людські цінності завжди є творчою реалізацією принципу "бути", прагнення до ціннісного переживання буття та людського призначення.

Реалізація вищих цінностей вимагає приборкання нижчих, досягнення яких не потребує роботи над собою, наявності духовної, моральної мети і доглядання свідомих моральних зусиль. Вищі цінності мають бути прищеплені людині з дитинства, що, власне, і є головним завданням виховання.

Справжня освіта неможлива без засвоєння певних моральних цінностей. Її виховна функція є загальнонавчальною, що дістало своє відображення в традиційно народній системі виховання, в родинній педагогіці, в обґрунтованій гуманістичній підході до навчання і виховання особистості М. Драгоманова, К. Ушинського, С. Русова, Г. Ващенко, А. Макаренка, В. Сухомлинського.

Загальнофілософським підґрунтям цієї педагогіки є **українська філософська думка** (Г. Сковорода, П. Юркевич, І. Франко, Л. Українка).

Головні її постулати

- Людське "Я" формується в спілкуванні з іншими людьми, які є втіленням усього суспільства.
- Повага до особистості має бути завжди в центрі виховної системи.
- Самопізнання, свобода і гідність людини — найвищі цінності людства.
- А сама особистість є самоцінною, неповторною, унікальною.

Суть цієї філософії як "філософії серця" розкрив у своїй безцінній праці "Серце відаю дітям",

Найсокровенніше — тільки на вушко й лише тому, хто завжди зрозуміє. (Це та наступне фото Н. Коляк)

Ціннісне ставлення до себе: основні складники

Ціннісне ставлення до себе — складна сукупність уявлень, переживань та позитивних оцінок, значущих для особистості власних рис і досягнень, що зумовлюють стиль її поведінки та діяльності. Це — гармонійний сплав трьох основних складників: **когнітивного** (знання, уявлення, однієї судження, правила, нормативи, уявлення про свої риси та вміння); **емоційно-ціннісного** (система почуттів,

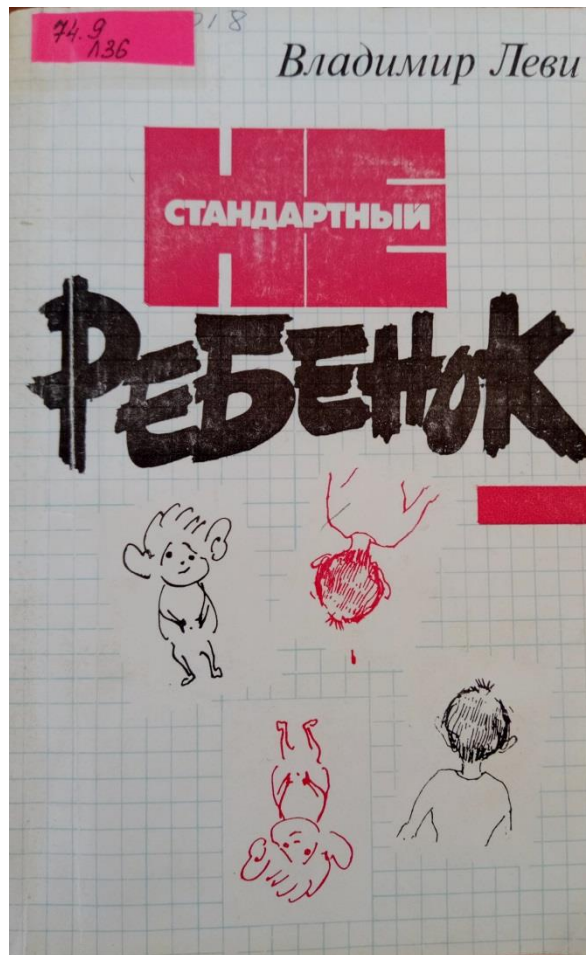
Тема для опрацювання з педагогами і батьками

9

© "Дошкільне виховання", 2012, № 5

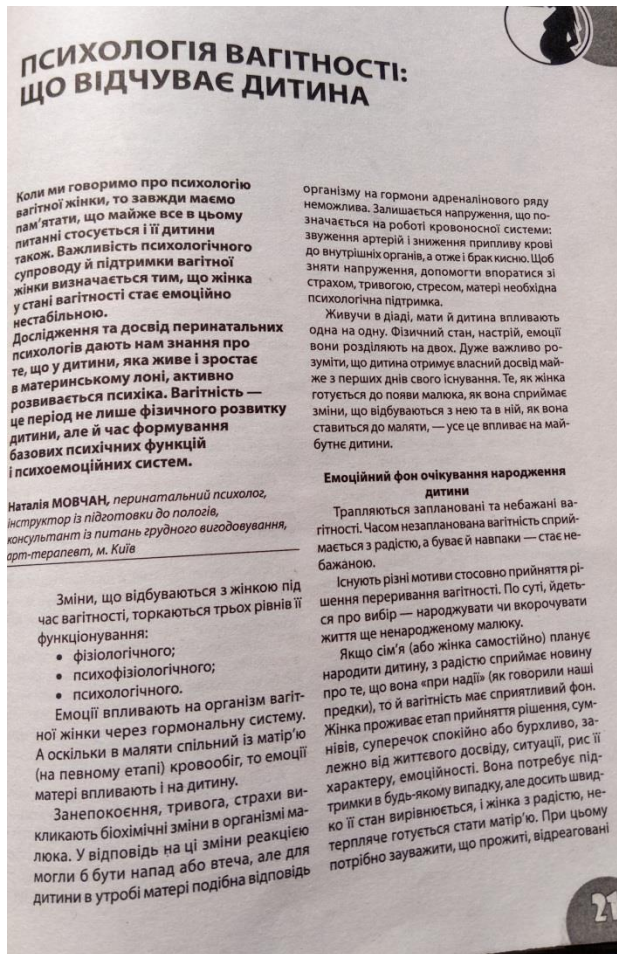
- Автор дає відповіді на запитання: які людські цінності треба прищепити дитині змалку; яка роль сім'ї, родинних традицій у цьому; якими мають бути стосунки між батьками та дітьми, щоб сприяти гармонійному розвитку малюка. Автор наголошує на важливості максимально використати дошкільний вік для того, щоб закласти надійне підґрунтя для формування фундаментальних рис характеру особистості, що розвивається.

Леви В. Нестандартный ребенок / В. Леви. – 2-е изд., доп. и перераб. – М. : Знание, 1988. – 256 с.

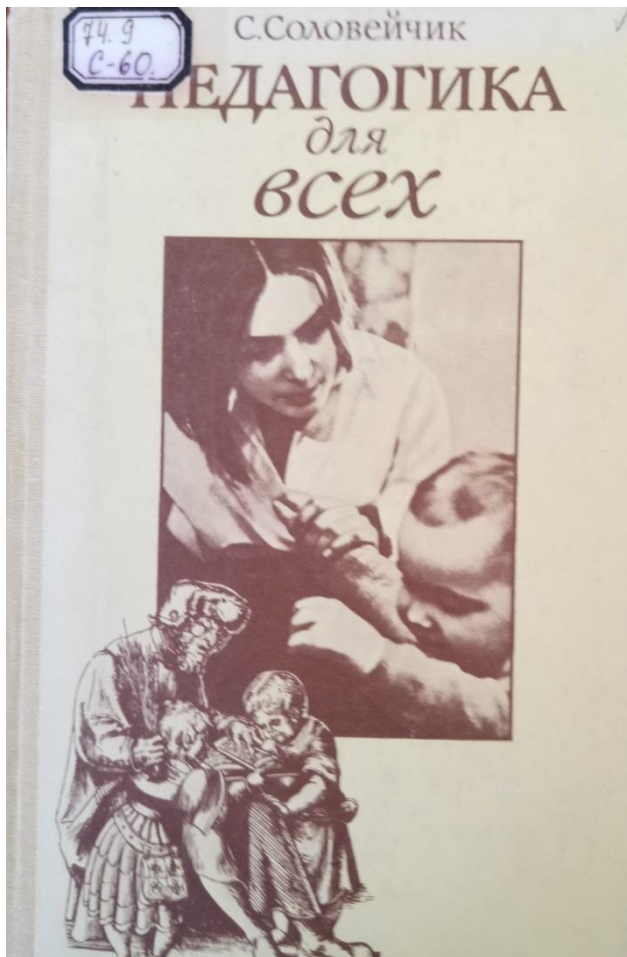
- Эта книга объединяет в себе свойства учебника и романа, она о детях и не только о детях. Для семьи, для родителей и учителей, для всех – книга о Человеке. О понимании и любви.

Мовчан Н. Психологія вагітності: що відчуває дитина / Н. Мовчан // Психолог дошкілля. – 2010. – № 11. – С. 21–25.

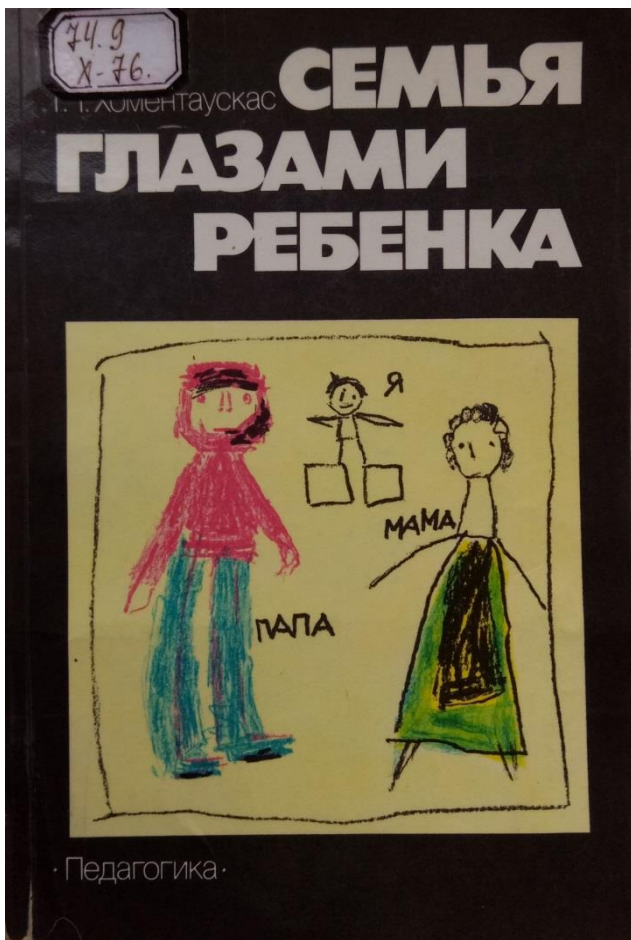
- Коли говоримо про психологію вагітної жінки, то завжди маємо пам'ятати, що майже все в цьому питанні стосується її дитини також. Важливість психологічного супроводу й підтримки вагітної жінки визначається тим, що жінка у стані вагітності стає емоційно нестабільною. Дослідження та досвід перинатальних психологів дають нам знання про те, що у дитини, яка живе і зростає в материнському лоні, активно розвивається психіка. Вагітність — це період не лише фізичного розвитку дитини, але й час формування базових психічних функцій і психоемоційних систем.

Соловейчик С. Педагогика для всех : книга для будущих родителей / С. Соловейчик. – М. : Дет. лит., 1987. – 367 с.

- Книга о семейном воспитании детей и подростков в новых, современных условиях, об одной из самых сокровенных тайн человечества – о том, как зарождаются и укрепляются в ребенке высшие нравственные и духовные начала, об отношениях с детьми в семье, о том, как вырастить самостоятельных, добрых и честных людей.

Хоментаскас Г. Т. Семья глазами ребенка / Г. Т. Хоментаскас. – М. : Педагогика, 1989. – 160 с.

- В книге популярно рассказывается о психологических механизмах жизни семьи. Семейные взаимоотношения рассматриваются через призму восприятия окружающего мира ребенком. Автор показывает, что поведение ребенка и его личностные характеристики определяются не только реальными условиями семейной жизни, но и их восприятием, степенью внутренней активности ребенка.

Шкуратенюк Г. Вплив батька на розвиток особистості дитини / Г. Шкуратенюк, Г. Циганенко // Психолог. – 2013. – № 21. – С. 7–13.

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Вплив батька на розвиток особистості дитини

Ганна ШКУРАТЕНЮК, бакалавр психології Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій НПУ імені М. П. Драгоманова, м. Київ
Галина ЦИГАНЕНКО, ст. наук. співр., кандидат психологічних наук Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, м. Київ

Дослідження сімейного виховання дітей передусім зосереджені на стосунках матері та дитини. Натомість особливості впливу батька на розвиток дитини, які виражаються в запитаннях на кшталт: «Тату, а як я почувуюся поруч із тобою?» — маловивчені. Цю статтю присвячено з'ясуванню суті батьківства. Зокрема подано результати емпіричного дослідження батьківського впливу на особливості самооцінки молодшого школяра. Окреслено контури щодо профілактики негативного впливу сімейного виховання на розвиток особистості дитини. Матеріал також стане в пригоді психологам, які працюють із батьками.

*Лечу я до тебе з думками,
Шукаю у тебе поради,
Додай мені віри словами
І силою духу порадуй.
М. Невмитий*

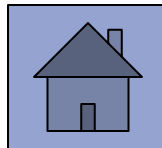
Початок шкільного життя — серйозне випробування для дитини не лише через потребу адаптуватися до нового середовища, часового режиму та стилю навчання (хоча це також важливо), а й через розширення соціального кола спілкування. Що ми маємо на увазі? А ось що: зовсім недавно дитяче спілкування обмежувалося близькими та рідними — мама-тато, бабуся-дідуся, іноді вихователі та діти в дитячому садочку. Тепер людей стає значно більше: це не лише вчителі та шкільна адміністрація, а й інші діти — однолітки-однокурсники, старші підлітки-старшокласники. Від того, як швидко дитина зможе знайти своє місце в цьому середовищі, як вона налагодить спілкування, що передбачає виявлення ініціативи та соціальної взаємодії, як почуватиметься серед інших, залежатиме адаптація до навчання. Процес адаптації до молодшої школи нагадує сімейне виховання, де першими вчителями були мама й тато. І саме від впливу батьків буде залежати успішність пристосування дитини до школи та набуття початкового соціального досвіду.

Е. Ейдеміллер у своїй роботі «Психологія і психотерапія сім'ї» розглядав сім'ю як систему, де кожний елемент взаємопов'язаний з усіма іншими, а функціонування сім'ї стосується будь-якого її елемента. Тобто всі члени родини перебувають у взаємодії та взаємовпливають одне на одного. Навіть більше, психолог Дж. Боубі зазначав, що ми зможемо пояснити людську поведінку, розглянувши середовище адаптації — основне середовище, у якому вона формується, що забезпечується певними моделями поведінки прив'язаності, близькості, які дитина переживала в колі своєї сім'ї.

№ 21 (525), листопад 2013 | *Психолог* | 7

- Дослідження сімейного виховання дітей передусім зосереджені на стосунках матері та дитини. Натомість особливості впливу батька на розвиток дитини маловивчені. Статтю присвячено з'ясуванню суті батьківства. Зокрема, подано результати емпіричного дослідження батьківського впливу на особливості самооцінки молодшого школяра. Окреслено контури щодо профілактики негативного впливу сімейного виховання на розвиток особистості дитини.

Розділ 3.

Бібліографічний список літератури

- Амонашвили Ш. Как любит детей [Електронний ресурс]/ Шалва Амонашвили. – [б.м.] : Litres, 2017. – 140 с. – Режим доступу: <http://iknigi.net/avtor-shalva-amonashvili/133166-kak-lyubit-detey-opyt-samoanaliza-shalva-amonashvili.html> (дата звернення: 07.11.2017). – Назва з екрана.
- Амонашвили Ш. Искусство семейного воспитания. Педагогическое эссе [Електронний ресурс] / Шалва Амонашвили. – М. : Litres, 2017. – 390 с. – Режим доступу: <https://www.litres.ru/shalva-amonashvili/iskusstvo-semeynogo-vospitaniya-pedagogicheskoe-esse/> (дата звернення: 07.11.2017). – Назва з екрана.
- Бевз І. Д. Виховання особистості : підруч. / І. Д. Бевз. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
- Бевз І. Дитина у структурі “ідентифікаційної матриці” дорослого / Г. Бевз // Управління освітою. – 2009. – № 18. – С. 11–13.

- Бевз І. Особистість у прострі духовного розвитку : навч. посіб. / І. Бевз. – К. : Академвидав, 2012. – 256 с.
- Бех І. Дорослий і дитина: оптимізація особистісно-розвивального впливу / І. Бех // Дошкільне виховання. – 2010. – № 5. – С. 2–4.
- Біла І. Повернімо дитині дитинство! / І. Біла // Дошкільне виховання. – 2013. – № 7. – С. 17–18.
- Гиппенрейтер Ю. Б. Эти дети? Кто они? [Електронний ресурс] / Ю. Б. Гиппенрейтер. – [б.м.] : АСТ, 2014. – 122 с. – Режим доступу: http://loveread.ec/view_global.php?id=45956 (дата зверення: 01.11.2017). – Назва з екрана.
- Горбунова В. Виховання без нервування, або Як упоратися з упертюхами, ледарями, плаксіями, розбишаками, крикунами та хитрунами / Вікторія Горбунова. – Х. : Клуб Сімейного Дозвілля, 2015. – 400 с.

- Грэй Д. Дети – с небес. Уроки воспитания [Электронный ресурс] / Джон Грэй. – София, 2009. – 384 с. – Режим доступа: <https://www.e-reading.club/book.php?book=17263>. – Назва з екрана (дата звернення: 01.10.2017).
- Гурлева Т. Дитинство дозріває в дітях / Т. Гурлева // Психолог дошкілля. – 2014. – № 1. – С. 7–9.
- Гурлева Т. Побачити в дитині себе маленьку... / Т. Гурлева // Психолог дошкілля. – 2014. – № 1. – С. 7–10.
- Дворніченко Н. Зроби крок назустріч дитинству / Н. Дворніченко // Психолог дошкілля. – 2012. – № 6. – С. 36.
- Калошин В. Ф. Віра в дитину створює її майбутнє / В. Ф. Калошин // Обдарована дитина. – 2013. – № 8. – С. 58–62 ; № 9. – С. 58–62.

- Калошин В. Ф. Дитина – геніальне творіння. Допоможіть їй самореалізуватись! / В. Ф. Калошин // Виховна робота в школі. – 2015. – № 5. – С. 27–33.
- Калошин В. Ф. Не помиліться у вихованні дитини / В. Ф. Калошин. – Обдарована дитина. – 2014. – № 4. – С. 60–64 ; № 5. – С. 55–60.
- Калошин В. Ф. Співпраця з дитиною – найефективніший засіб виховання / В. Ф. Калошин // Обдарована дитина. – 2014. – № 9. – С. 59–64 ; № 10. – С. 51–57.
- Коган І. Чи можна “неправильно” любити дітей? / І. Коган // Психолог дошкілля. – 2013. – № 10. – С. 11–14.
- Кононко О. Цінність раннього дитинства для розвитку особистості / О. Кононко // Палітра педагога. – 2015. – № 5. – С. 3–6.

- Корчак Я. Як любити дитину / Януш Корчак. Дитя людське: Вибр. твори / пер. з пол. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2007. – С. 7–260.
- Коган І. Чи можна “неправильно” любити дітей? / І. Коган // Психолог дошкілля. – 2013. – № 10. – С. 11–14.
- Ладивір С. Родинні джерела духовності / С. Ладивір // Дошкільне виховання. – 2012. – № 5. – С. 9–13.
- Ладивір С. Жити і діяти разом з дитиною. Психолого-педагогічний супровід розвитку особистості / С. Ладивір // Дошкільне виховання. – 2013. – № 10. – С. 6–8.
- Леви В. Нестандартный ребенок / В. Леви. – 2-е изд., доп. и перераб. – М. : Знание, 1988. – 256 с.
- Литвиненко І. Вберегти дитинство – наш обов’язок / І. Литвиненко // Дошкільне виховання. – 2015. – № 6. – С. 4–9.
- Литвиненко І. Мамину любов хлібом не заміниш / І. Литвиненко // Дошкільне виховання. – 2009. - № 5. – С. 9–13.

- Соловейчик С. Педагогика для всех : книга для будущих родителей / С. Соловейчик. – М. : Дет. лит., 1987. – 367 с.
- Соціальні сили в душі дитини // Психолог дошкілля. – 2010. – № 5. – С. 60–62.
- Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям: наук.-попул. вид. / В. О. Сухомлинський. – К. : Акта, 2012. – 537 с.
- Сухомлинський В. О. Як любити дітей // Сухомлинський В. О. Вибр. твори: в 5-ти м. Т. 5. Статті / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1977. – С. 292–307.
- Хоментаскас Г. Т. Семья глазами ребенка / Г. Т. Хоментаскас. – М. : Педагогика, 1989. – 160 с.
- Шкуратенюк Г. Вплив батька на розвиток особистості дитини / Г. Шкуратенюк, Г. Циганенко // Психолог. – 2013. – № 21. – С. 7–13

Діти повинні жити у світі краси, гри,
казки, музики, малюнка, фантазії,
творчості.

В. О. Сухомлинський

Виставку підготувала
бібліограф 1 кат. Оньша Т. П.

Фото використано з сайту «Пси-практис» - Режим доступу:
<https://psy-practice.com/publications/vzroslye-i-deti>